

Op die plaet was onzaglijk veul te zien

Leesplanksie en schoolplaete

Ja hoor, u lees 't goed. As u gelijk weet waer 't deuze keer over gaot, dan hoor u bij de ouweres. De kaander van deuze tijd wete werschijnlijk nie waer 't van de week over gaot. Vroeger begon 't lere leze met 'n grôte plaet. Op die plaet was onzaggelijk veul te zien. De juffrouw wis 'r 'n hêêlen hôop over te vertelle. De leerlinge keke d'r ôôge uit. De mêêste kaander hadde thuis nog gêên êêns een boeksie en nou sting d'r inêêns op een grôte houte driepôôt voor de klas met een prachtige plaet. Daer was me toch 'n kollesaolen hôop op te zien.

Al gaauw kwamme d'r ok woordties en letterties aan te pas. Bij die menier van leze lere hoorde ok 'n blekke dôôsie mè paorse kertonne letters en een leesplanksie. Met die losse letters konne dan woordties worre gelege. 't Eêste woord was: aap. Hee, dien aop sting ok op die mooie grôte plaet. Ja, zat die nie op de geut? Op 't planksie stinge de plaetjies van de woordties. De letterties wiere in de sleufies onder 't goeje plaetje gezet.

(As 'k hêël veul laeter wel-is op een lezing vroeg of de aanwezige mense nog wisse van aap, noot mies, begonne ze aaltijd aallemael spontaon en lachend aalle woorde van 't leesplanksie op te zegge.)

Nie allêên bij 't lere leze wier in die tijd een schoolplaet gebruikt. Land- en previnciekaorte wiere volop gezien bij aodrekskunde. Bij geschiedenis wazze ok mè veul geduld getekende en geschilderde grôôte schoolplaete. Wà bij mijn aaltijd de mêêste indruk maakte wazze de netuurplaete. 'k Het 't nog is opgezocht. 'In slôôt en plas' vong 'k zôô mooi. Daer hè je een kijksie bove 't waoter én onder waoter. 'In de waai' kà je veul veugels lere benoeme en herkenne. Je kan veul opsteke over zoetwaotervisse, mor ok over noordzêêvisse. Aan de revier en in 't duin is ok zeker lezeswaerd.

Tegewoordig hebbe me hêële rije van indrukwekkende traktors kanne zien tot in 't verkeer. Bande zô grôôt of nog grôôter as de berijer is. Indrukwekkend wazze vroeger de karre van maaie en hooie. Butter en kaes wiere in de boerderije gemaakt. Op 't land gong aalles met de hand. Met een ploeg, een zaais, een vlegel en een schoffel. Waer 'k nou zô benieuwd naer ben? Aalles gaot electrisch, systemaotisch, mechaonisch, otemaotisch en mè nog veul meer mooie woorde. Hebbe de lezers van tegewoordig nog wel êênig gevoel over hoe 't 'r vijftig of zestig jaer geleeje, of nog langer, aan toe gong? Mò me of zà me is vraege wie d'r nog wel wà van vroeger weet te vertelle? Kom op. Komp 't is vertelle. Dat mag in 't Slierechs òf in 't Nederlans. Doet 't mor aal praotende of schrijf 't mor op. Kies zellef mor.

Korrie Lissenburg